

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

82.

Mrtvo morje.

(Dalje.)

Po mrtvem morju se je vozil tudi lajtenant Molineux z dvema spremnikoma. Močen veter je rinil brod brzo naprej. Ali ko so se sukali blizu južnega poluotoka, utihnil je veter, in nastala je grozna tišina in soparica, da kar niso mogli z mesta. Ker se je bil brod tudi poškodoval, drla je voda vanj. To je primoralo plavce, da so nemudoma pometali prtljago v vodo. Kedar je potegnil drug veter, tedaj so vendar z največjim naporom dospeli na kopno. Vsled smrtnega strahu in živinskega truda je zbolel drzni plavec Molineux in tudi umrl.

Nekateri poskusi so tedaj spodleteli, nekateri se niso povoljno završili. Zato je poslala 1848. l. vlada severoameriških Zaveznih držav ekspedicijo na mrtvo morje. Načeloval jej je lajtenant Lynch. Dobro prevadeni ameriški plavci so sedli na dva broda, eden je bil od bakra, eden od železa. V devetih dneh so se pripeljali po Jordanu na mrtvo morje. Tri tedne so je preiskovali. Uspeh zelo trudapolnega dela je popisal Lynch v zanimivej knjigi. Pa tudi to v obče povoljno podjetje je dalo svojo žrtvo. Oboleli so skoro vsi plavci a lajtenant Dale je umrl na vročnici v Bajrutu. Okolni Beduinci, ki dobro znajo, kakošno je mrtvo morje, dejali so potem Lynchu, da je ob pamet, ker je prišel tako daleč zgolj zato, da se je tri tedne vozil po njem.

Mrtvo morje je do 20 ur dolgo, 4 do 5 ur pa široko Stisnjeno je mej dvoje visokih pogorij, ki se vlečete z zahoda na vzhod. Poluotok Messraah, ki se drži vzhodne obale, razdeljuje je na dve neenaki polovici, ki ste tudi različne globine. Severna polovica je večja, in globoka do 1300 črevljev, južna polovica je manjša, in plitva, ima sem in tje samo po 13 črevljev globine. Na južnem koncu je voda tako plitva, da ni moči z brodom k kraju. Kdor hoče na suho priti, brodit mora po vročem glenu skoro pol ure daleč. Ni pa res, da tice pocepajo, če lete preko mrtvega morja, in še marsikaj drugega ne, s čemur je obajila fantazija to tajinstveno morje.

Čudno je, da mrtvo morje tako izredno nizko stoji. Da si je od sredozemskega morja v ravnej črti komaj 20 ur do njega, vendar stoji za 1200 do 1400 črevljev pod gladino sredozemnega morja. Ob vročem času provzročuje ta izredno nizki vsed grozno vročino in soparico, in ker puha tudi žareči veter arabski, toraj skoro ni prestajati. Radi tega je prišel Lynch na spomlad, ali vendar so trpeli plavci njegovi za vročino izredno mnogo. Kovina se je tako razbelila, da se je niso smeli dotekniti. Kalena*) očala so morali zameniti z roženimi.

*) Kalena očala — Stahlbrillen. Tako sem slišal pred več leti v Ljubljanskej okolici. Ne vem, ali je prav, ali ni?

Plavci so bili vsi zabuhli, da je bilo strah pogledat jih. Čudno je tudi to, da je voda mrtvega morja neizrekljivo grenka in gadnozoprnega okusa. Vzel sem je v usta malo kapljic, ali sem jo koj izbrusil. Pomočil sem roko v prozorno vodo, in potegnivši jo ven sem opazil na njej tanko solno mrenico, ki mi je napravilo lahno srbečico na koži. Tudi Lynch zatrjuje, da je voda mrtvega morja res taka, vzlasti v očeh napravlja nepretrpljivo skelino.

Nekdaj so bili te misli, da vstaja iz morja zoperni, ostri žvepleni smrad, ki je napravljal hudo glavobolje tudi ameriškeje ekspediciji. Najnovejša raziskovanja so dognala in podprla z dokazi, da ta na nekih mestih tako nadležni smrad puhti z žvepljenih vrelcev, ki izvirajo na obali pa tudi z gnijajočih pogrezin.

Boja morske vode je različna, kakor nanese letni čas, pa svetloba in solnce. Nam se je videlo morje od deleč svinčene boje, na drugem mestu bledomodrikasto in od blizu zamolklomodro, pa tudi spreminjajoče se na zeleno. Čudna je tudi izredna gostota in nosilna moč te slane vode. To so vedeli uže starodavniki.

(Dalje prihodnjič.)

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

III. Gospod zbornični svetnik Jernej Žitnik poroča, da je občina Stari Trg prosila za napravo brzojavne postaje. Odsek poudarja, da se je zbornica že l. 1877. izrekla za brzojavno postajo v Starem Trgu, katera bi bila imela ustrezati potrebam Loža in Starega Trga. Zbornica je tudi priporočala l. 1885. z ozirom na trgovinske, obrtne in prometne odnošaje, da se ustanovi brzojavna postaja v mestu Ložu, pripoznavši nje potrebo. Sklicevala se je posebno na vas „Stari Trg“, katera je le 0.9 kilometrov oddaljena od Loža, a ne, kakor se trdi, dva kilometra. V Ložu je c. kr. okrajno sodišče, c. kr. davčni urad, žandarska postaja in občinski urad ložki; v Starem Trgu je župniški urad in šola, in res je, da spada Lož v župnijo in šolo v Starem Trgu, kar pa ni posebne važnosti, ker je Lož, kakor zgoraj rečeno, le 0.9 kilometrov oddaljen od Starega Trga. Občina Stari Trg šteje 4349 duš, od katerih je 154 trgovcev in obrtnikov. Ti pa, in vsi drugi trgovci bliže Starega Trga iz hrvaških občin, takisto zasobniki, posluževali bi se brez sumnje brzojavne postaje v Starem Trgu, ker je Stari Trg bliže za 0.9 kilometrov, nego li brzojavna postaja v Ložu. Postaje v Ložu posluževalo bi se torej samo 43 trgovcev in obrtnikov ložkih, c. kr. okrajno sodišče, c. kr. davčni urad, žandarska postaja in zasobniki ložki. Ali je promet tolik, da bi mogle biti postaji v Ložu in Starem Trgu, ni odseku znano. Ako pa bi radi premajhnih dohodkov morali jedno ali drugo postajo opustiti, izreka odsek že sedaj, da bode on vse-